בס"ד

70 שנה למבצע קדש

מתוך "שואה ומלחמה"

מלקט ועורך: ש. אייזיקוביץ

Eisikovits1@gmail.com

הגיליון מופיע באתר 'לדעת' וכן ניתן לקבלו לאימייל מדי שבוע על ידי שליחת בקשה. ל,eisikovits1@gmail.com

058-4852-443

אודה לכם אם תעבירו את העלון לאנשיכם או כתובות של נציג עלון. אשמח לקבל הערות מחכימות ובל"נ אשתדל להתייחס אליהם. גם רשות להדפיס / לחלק / להעתיק / לשמור. - בשעת הצורך הרשות נתונה לאמור מהדברים שבעלון אף שלא בשם אומרם. אבל הבא להדפיס וידפיס בשם אומרו. יביא גאולה לעולם. כמו כן יש אפשרות לקבל כל עלון בכל שפה כמעט שתרצו בתרגום של ווארד .

החיבור הראשון הופיע במסגרת
'מפעל ליקוטי שמואל'
"זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו"

בשעה טובה ומוצלחת, בסייעתא דשמיא, רואה אור ספר חדש ומפעים:

ליקוטי שמואל – חומש בראשית

לאחר שנים של עיון, איסוף, ליקוט ועריכה, יוצא לאור ספר ייחודי המאגד –*סוף מעשה במחשבה תחילה* את **מיטב הקטעים, המאמרים, הסיפורים והמשלים** שהופיעו בעלוני פרשת השבוע בשנים האחרונות. דברי חן ושכל טוב, שנבחרו בקפידה וערוכים בטוב טעם, כדי להחיות את הלב ולהאיר את השולחן.

🔷

מתוכן הפרקים: רעיונות מאירי עיניים לפרשיות השבוע • משלים מעוררי מחשבה • סיפורים נוגעים ללב • פנינים להעשרה ולהעברה בשולחן שבת

🔷

מתאים ללימוד אישי, למסירת דבר תורה ולשיחה משפחתית

🔷

ערוך ומוגש בעמל רב על ידי הרה"ג **שמואל אייזיקוביץ** שליט"א

🔷

כעת למכירה במחיר שווה לכל **נפש** –כרך ראשון על **חומש בראשית**

60 ש"ח

בלבד

להזמנה:
https://dash.bookpod.co.il/product/2231

70 שנה למבצע קדש: מלחמת הסילון הראשונה של ישראל

קרבות מסחררים בשמי המדבר, סיכולים ממוקדים שמסבכים לאויב את החיים, פייפרים שמצילים כוחות קרקע מפני מיגים מצרים ואפילו קרב אחד על קרדיט; הכירו את המבצעים הכי מיוחדים של מלחמת סיני

ניצן סדן

שלום, כאן הקברניט; מה אתם יודעים על מלחמת סיני? איך ולמה פרצה, ואילו הישגים פורצי דרך השיג בה חיל האוויר? לא לכולם יש תשובה מהמותן, הרי זו מלחמה שנחשבת פחות מהוללת ממלחמת ששת הימים, ופחות דרמטית ממלחמת יום הכיפורים.
היום אראה לכם עד כמה מרתקת היא היתה, אילו הצלחות מדהימות רשמו בה הטייסים שלנו - וביחד נעבור על המבצעים הכי מפתיעים של המלחמה הכי נשכחת.

ישבו הבריטים והצרפתים, וזממו מזימה: ישראל תשלח כוחות לתוך סיני מסיבותיה שלה, וכשהמצרים יצאו לקראתם יכריזו האירופים שהם מתייצבים לצד ידידתם הקטנה מהמידל איסט, ועל הדרך יכבשו שטח שיוכלו להחזיר תמורת שליטה בתעלה.

זה לא היה בכאילו, בהחלט היו לנו סיבות משלנו לפלוש: מצרים התחמשה היטב ונערכה למתקפה גדולה, הפעילה בסיני יחידות טרור שחדרו לארץ ורצחו אנשים, וסגרה את מצרי טיראן למעבר כלי שיט ישראלים. עבור האירופים, היינו במקום ובזמן הנכונים, ועם המוטיבציה הנכונה. עתה, בואו נעבור על המבצעים הבולטים, והניצחונות שהושגו באוויר.

1. מבצע תרנגול: סיכול ממוקד בחשכת הלילה
המבצע הכי מוצלח של המלחמה יצא לדרך יום לפניה. קצינים בכירים של מצרים, בפיקוד הרמטכ"ל עבד אל חכים עמאר, שהו בסוריה לסדרת פגישות שנועדה להסדיר מתקפות עתידיות משותפות על ישראל. בליל ה-28 באוקטובר המריא מטוס אילושין 14 שנשא את הגנרלים בחזרה למצרים - ולנו היה מודיעין מעולה על כך; מטוס הגנרלים היה תחת מעקב.

הוא הופיע על המכ"מ שלנו, ואיפשר להוציא משימת יירוט ייחודית: מטוס מטאור NF13 - גרסה דו מושבית לקרב לילי שמצוידת במכ"מ קטן - יצא לצוד בחשכה את מטוס הבכירים.

קל זה לא היה: צוות המטאור, הטייס יואש "צ'אטו" צידון והנווט אלישיב "שיבי" ברוש, נאלצו לטוס לאט מאוד עד לסכנת הזדקרות רק כדי לשים את האיליושין בכוונת.

ביעף הצליפה הראשון נתקעו התותחים בכנף הימנית של המטאור, מה שגרם לירי להסיט את הגוף שמאלה ולהחטיא.
ביעף השני הצליח צ'אטו לשתול צרור פגזים בגוף האיליושין, שהתפרק באוויר וכל יושביו נספו. היחיד ששרד מהמטה הבכיר היה הגנרל עמאר עצמו, שנשאר עוד לילה בסוריה ובבוקר גילה שאתמול. פרצה מלחמה והגנרלים שהיו צריכים לנהל אותה חוסלו, ובלי הקצינים שלו. הביצוע המעולה הזה נתן יתרון חשוב לישראל בסיני, ומאוד סיבך את המטה המצרי והכוחות של האויב בשטח.

אגב, במצרים אפילו לא ידעו שהיה שם סיכול ממוקד; רק ב-1989 נחשף המבצע ועד אז, כולם שם היו בטוחים שמדובר בתאונה. עד היום נחשב מבצע תרנגול לאחד הסיכולים האוויריים הכי מוצלחים בהיסטוריה.

2. מבצע מספרים: הפנתר שלעס כבלים
המבצע הבא יצא לדרך ב-29 באוקטובר, ביום הראשון של המלחמה, במטרה לחסל את מערך התקשורת של המצרים בסיני. בלעדיו, לא יוכל האויב לדווח על תנועות צה"ל, להפעיל כוחות ולהזיז אותם בהתאם לצורך, ולנו יהיה חופש פעולה בחזית. מערך התקשורת הזה היה מבוסס על עמודים עם חוטי טלפון - ועמודים נמוכים כדי שיהיה קל לתחזק אותם; הטכנאים של נאצר היו מתקנים ומטפלים בהם בלי סולם, כשהם עומדים על גג המשאיות שלהם.

עמודים כאלה הם מטרה בעייתית: זיכרו שאנחנו מדברים על 1956 ונשק מונחה מבצעי עוד לא היה. ישבו קצינים יצירתיים בחיל האוויר ומצאו פיתרון - במקום לפגוע בעמוד, אפשר פשוט לתפוס את החוטים. התוכנית היתה לקחת מטוסי מוסטנג שנשלטים היטב בגובה נמוך, לחבר להם שרשרת ארוכה עם משקולת לאחורי הגוף, ולהטיס אותם אל החוטים. כשיחלפו מעליהם המשקולת תתפוס את החוט, תמשוך ותתלוש אותו. מה קיבלנו? ניתוק של הכבלים בצורה שלא קל לתקן במהירות ומפקדים מצרים שלא מבינים למה לא עונים להם בקשר. או לפחות, כך תכננו שזה יעבוד; בניסויים מקדימים בשטח ישראל זה הצליח, אבל ברגע האמת החליט אל הכאוס לעשות לנו מנחוס, והתגלתה בעיה חדשה: השרשרת נתלשה ממטוסי המוסטנג תוך כדי הטיסה לעומק סיני.

מה עשו הצוותים? ישראלי פנתר, ישראלי מאלתר; הם הנמיכו עוד ועוד עד לגובה שמפחיד נחשים, בו ראו היטב את העמודים והחוטים - וחתכו אותם עם הפרופלור של המוסטנג או עם הכנפיים.

הנזק למטוסים היה זניח, ואחרי שמצרים איבדה את הראש במבצע הקודם, עכשיו הלכו לה גם הידיים והרגליים. שעות תמימות לא הבינו המפקדים למה לא מגיע מידע מהמטה שבעורף, שבעצמו תהה מה פשר הדממה בקשר. זה התגלה כיתרון חשוב מאוד בכמה מגזרות הלחימה, ביניהן המפורסמת ביותר: גזרת המיתלה.

3. מבצע מכבש: איגוף אנכי בסגנון ישראלי
כאן אנו מגיעים למבצע הכי מפורסם של המלחמה: 16 מטוסי דקוטה המריאו וטסו נמוך כשהם חוצים את המדבר ומגיעים לעורף האויב - והצניחו לא פחות מ-395 לוחמים כ-7 ק"מ מפתח מעבר המיתלה.

מדובר בציר הררי שהוא מעבר הכרחי לכוחות בסיני, וההגעה אליו נועדה לטלטל את המצרים ולגרור אותם לשלוח כוחות. כפי שסיפרתי, זה היה הטריגר לאחריו יוכלו בריטניה וצרפת להיכנס לאירוע במלוא העוצמה.
ההצנחה עצמה עבדה נהדר, אך כאן התחילו הדברים להסתבך. הרעיון היה לשבת בפתח המעבר, כדי להפתיע את המצרים ולמשוך אותם לקרב. בניגוד לפקודות, הוחלט בשטח לשלוח סיור פנימה ולקבל תמונת מטרות.

פה החלה ההסתבכות: המצרים לא הופתעו מספיק מההצנחה והצליחו להתארגן ולהציב כוחות ברכסים ששולטים על המעבר. כמו כן, החלה אש מרגמות שסיכנה את החיילים וניפצה את ההערכה לפיה המצרים טרם התמקמו במעבר
לוחמי הסיור נפגעו ממכות אש שהונחתו עליהם ממקלעים, תותחי נ"ט ומרגמות. פה החל קרב לחילוץ הכוחות, שנמשך שעות והצריך לטהר כל סלע בנפרד. המצרים איבדו מאות לוחמים, אך גם בצד שלנו נפלו 42 ונפצעו כ-120.

בנוסף, נפגעו צנחנים מתקיפת מטוסי מצרים, שהצליחה לחדור מבעד למסך הסיור האווירי שלנו למרות המאמצים של חיל האוויר. ככלל, מבצע מכבש נחשב לטעות היסטורית שכן לא קידם את מטרות המלחמה - אך קרב המיתלה שהתחולל לאחריו היה מפגן גבורה עילאי של חיילי צה"ל, שהצליחו להביס את האויב למרות נחיתות טקטית.

4. קרבות הסילון הראשונים: מתקדמים לעליונות אווירית
חיל האוויר ניהל בימי המלחמה מספר קרבות שהיו עבורו הראשונים בין מטוסי סילון. מטוסי המיסטר 4 שלנו הצליחו להפיל גם מטוסי ומפייר מצריים וגם מיג 15 שהיו זריזים ומהירים במיוחד, והתעלו על המיסטר בציר האנכי. ולא רק: יעקב "יאק" נבו, אחד מטייסי הקרב הכי מוכשרים שלנו, שהגה בעצמו כמה תמרונים ומהלכים שנלמדים עד היום בכל בית ספר לטיסה קרבית בעולם? חלק גדול מהרעיונות שלו צמחו לאור הניסיון שצבר בשמיים של סיני, מתהפך ומתגלגל ושם מיגים בכוונת.

עוד מהלך חשוב שחיל האוויר התנסה בו בסיני היה תקיפות אמנעה - פגיעה בכוחות אויב בדרכם לחזית, ובמתקנים ומחנות שחיוניים להגעת התגבורות. זה הצריך מודיעין מדויק יותר, פעולה חדה, ונשא פרי; שיירות אויב הופצצו וחוסלו לפני שהספיקו להגיע ולהשפיע על קרב היבשה. גם למטוסי הדור הקודם לא חסרה עבודה: מפציצי B17 כבדים, מפציצי מוסקיטו מהירים ומטוסי המוסטנג השתתפו בהפצצת בסיסים ומפקדות בשארם א-שייח, ראס נצרני ועוד.

5. מבצעי המטוסים הקלים: חסרי הגנה, חסרי פחד
לצד הסילונים החדשים והמפציצים למיניהם, בלטה במלחמה פעילות המטוסים הקלים - רובם מדגם פייפר קאב, שהצוותים שלהם עבדו קשה בסיני ותחת סיכונים עצומים.

למשל, נחתו בשבילי עפר כדי לפנות פצועים, העבירו לכוחות חומרי מודיעין מעודכנים, וסיירו ללא הרף לאיתור תנועות אויב כשאין להם שום הגנה או חימוש. לא פעם נאלצו הצוותים לזגזג בין צרורות שירו המצרים, שוברים בחדות בין הצוקים ומתחבאים בוואדיות.
גיבור הפייפר הגדול מכולם היה לדעתי בנימין כהנא, שבאחת הגיחות קלט זוג מטוסי מיג 15 שמתקרבים אל סיור צה"לי. מה עשה? פתח מצערת, והחליט למשוך את המיגים שירדפו אחריו.

טייס מוכשר מאין כמותו, הצליח לזגזג בין הגבעות והקשה על רודפיו, אך הם לבסוף הצליחו לפגוע ולהפיל את הפייפר הקטן. הסיור הצה"לי, בינתיים, הצליח להימלט ועל מעשהו קיבל כהנא את עיטור העוז. בעתיד אספר לכם עוד על הגיבור הזה בטור משלו; זה בן אדם שאתם חייבים להכיר.

6. תקיפת המשחתת המצרית: הקרב על הקרדיט

אחד הקרבות הכי מעניינים במלחמה התרחש ב-31 באוקטובר רחוק מאוד מסיני, איך אומרים? בצד השני. מצרים שלחה את המשחתת איברהים אל אוול להפגיז את בתי הזיקוק ומעגן חיל הים בחיפה. מבחינתה, רעיון מעולה: כך יוכל האויב לאלץ את צה"ל להפנות משאבים אווריים וימיים לאזור רחוק מהחזית.

אנחנו מדברים על משחתת שיכולה לגרום לנזקים גדולים: על סיפונה מקננים ארבעה תותחי 101 מ"מ, ומספר תותחי 40 ו-20 מ"מ נגד איומים אוויריים. היא חמקה מגילוי, הגיעה לקרבת חיפה ובמשך רבע שעה שפכה פגזים על העיר. חיל הים זינק לקראתה: שתי משחתות וספינות טורפדו השתתפו בקרב, ועמן גם משחתת צרפתית שעגנה בנמל. כשזרחה השמש נוצר קשר עין בין מטוס דקוטה ישראלי ובין אוניית המלחמה המצרית, והגיעה גם תגבורת אווירית: זוג מטוסי אורגאן שצללו עליה, פגעו בה בתותחים וברקטות - ואז נבהלו המצרים והרימו דגל לבן.

במשך שנים רבות התווכחו הלבנים והכחולים; חיל הים טען שמשחתת האויב ספגה כבר מספיק נזקים כך שלא תוכל להמשיך בקרב, וחיל האוויר ענה שאם כך - מוזר שנכנעה רק לאחר פגיעות הרקטות.
לדעתי פחות משנה מי צודק פה, העיקר שאיברהים אל אוול נכשלה ולא גרמה נזק משמעותי לחיפה ותושביה. אגב, לאחר הכניעה היא גויסה לצה"ל, ונכנסה לשירות תחת השם ק38 "חיפה" - עד כמה שאני יודע, האוניה היחידה שנקראה על שם העיר שנשלחה להפציץ.

עד כאן מבצעים וכיבושים; איך נגמרה המלחמה? בצורה פחות מהוללת משהיינו רוצים - הכוחות של בריטניה וצרפת החלו להתקדם באיחור, ואמנם תפסו שטחים שולטים בצפון ומרכז תעלת סואץ, אך נאצר לא התרגש. הוא ידע איזה נכס יש לו בידיים, ואיך משפיע הנכס הזה על כל שאר העולם.
מה עשה? פשוט חסם בעצמו את המעבר בתעלה באמצעות ספינות - וכך סגר את אחד מנתיבי הנפט הכי חשובים. מיד קפצו ארה"ב ובריה"מ ודרשו מהבריטים והצרפתים לקפל את הדגל, והמלחמה תמה. ואולם, צה"ל הספיק גם לחסל את בסיסי המחבלים במדבר, גם להחליש את המצרים וגם לפגוע בתותחי החוף שסגרו את מיצרי טיראן.

למרות הסיבוכים והשיבושים, מטרות המלחמה הושגו במלואן והעולם למד כמה תחמנים וקטלניים יכולים ישראלים להיות.

עד היום מלחמת סיני עומדת קצת בצד, קצת נשכחת - אף שהיו בה קרבות גבורה רבים ומספר הישגים מהפכניים. בעתיד אספר לכם עוד על הטייסים האמיצים והמכונות המופלאות שלהם, ואיך הצליחו להביס אויב גדול ומיומן באותם ימים רחוקים. טיסה נעימה!